

* * *

„Neposuzuj člověka podle toho, co o něm říká jeho matka, ale podle mínění jeho spolupracovníků.“

* * *

„Když jsi ve městě – podříd' se jeho zvyklostem.“

* * *

„Konec vše napraví.“ Svatá pravda.

* * *

Nacistický ministr propagandy Goebbels navštívil starého rabína a řekl mu: „Žide! Slyšel jsem, že u vás máte zvláštní způsob rozumování, prý jakýsi talmudický, a tím se prý vysvětluje vaše mazanost a chytráctví. Přeju si, abys mě to naučil.“

„Ach, Herr Goebbels,“ povzdychl si rabín, „na to jste už bohužel moc starý.“

„Nesmysl! Proč?“

„Víte, když chce židovský chlapec studovat *Talmud*, musí se podrobit přijímací zkoušce. Dáme mu tři otázky. Chlapci, kteří dají správnou odpověď, smějí studovat *Talmud*. Ti, kteří to nedokážou, nemůžou studovat.“

„Výborně!“ řekl Goebbels. „Podrob mě té zkoušce.“

Starý rabín pokrčil rameny. „Tak dobrá. První otázka: Dva muži spadnou do komína. Jeden vyleze špinavý, umazaný od sazí, druhý vyleze čistý. Který z nich se jde umýt?“

Goebbels se ušklíbl: „Ten špinavý, samozřejmě.“

„Špatně. Ten čistý.“

„Ten čistý že se jde umýt?“ ptal se Goebbels užasle. „Proč?“

„Protože jakmile ti dva vylezou z komína, podívají se navzájem na sebe, že? Když se špinavý podívá na čistého, řekne si: ‚To je zvláštní, spadnout do komína, a vylézt čistý.‘ Kdežto čistý, když uvidí špinavého, řekne si: ‚Pěkně jsme se v tom komíně umazali, musím se okamžitě umýt.‘ Takže se umyje ten čistý, a ne ten špinavý.“

„Ach,“ kývl Goebbels hlavou, „to je chytré! Moc chytré! Dej mi druhou otázku!“

„Druhá otázka,“ vzdychal rabín, „zní takto: Dva muži spadnou do komína. Jeden vyleze špinavý, umazaný od sazí, druhý vyleze čistý. Který z nich...“

„Ale to je stejná otázka!“ křičel Goebbels.

„Ne, ne, promiňte, Herr Goebbels. To je jiná otázka.“

„No dobrá. Mě nezblbneš, Žide. Umyje se ten čistý.“

„Špatně,“ vzdychl rabín.

„Ale vždyť jsi před chvílí říkal...“

„Jenže to byla docela jiná situace, Herr Goebbels. Tentokrát se jde umýt špinavý, protože ti dva muži se stejně jako předtím na sebe podívají. Čistý se podívá na špinavého a řekne si: ‚Páni! Jak já musím být špinavý!‘ Ale pak si prohlédne ruce a zjistí, že jsou čisté. Zatímco druhý muž se podívá na čistého a řekne si: ‚Je to možné, spadnout do komína, a vylézt takhle čistý? Jsem taky tak čistý?‘ Pohlédne na své ruce a vidí, že je špinavý; takže přirozeně on, ten špinavý, se jde umýt.“

Goebbels opět zakýval hlavou: „To je chytré, to je zatraceně chytré. Sem s třetí otázkou!“

„Třetí otázka,“ povzdychl si rabín, „je ze všech nejtěžší. Dva muži spadnou do komína; jeden vyleze čistý...“

„Ale to je pořád stejná otázka!“

„Není, Herr Goebbels. Slova jsou možná stejná, ale problém je naprosto nový.“

„Špinavý se umyje!“ vykřikl Goebbels.

„Špatně!“

„Tak tedy čistý!“

„Špatně!“

„Jaká je tedy odpověď?“ zařval Goebbels.

„Odpověď zní,“ řekl rabín, „že celá ta zkouška je nesmysl. Když dva muži spadnou do komína, jak by jeden mohl být špinavý, a druhý zůstat čistý? Kdo na tohle nepřijde, nikdy neporozumí *Talmudu*.“

* * *

V *Talmudu* (traktát o Sanhedrinu, kapitola 4.) je takováto otázka: „Proč stvořil Bůh jen jednoho Adama? Proč nestvořil celé pokolení?“

V diskuzi pak došli k několika závěrům:

1. Bůh stvořil jen jednoho Adama, protože chtěl budoucímu lidstvu ukázat, že jeden člověk představuje celý svět. Z toho vyplývá, že když někdo zabije jednoho člověka, je jeho vina stejná, jako kdyby zabil všechny lidi na světě. A kdo zachrání jeden lidský život, je stejně udatný, jako by zachránil celé lidstvo.
2. Bůh stvořil jen jednoho Adama, aby zabránil tomu, že se lidé budou vyvyšovat jeden nad druhého nebo se chlubit svými předky. Neboť kdyby byl Bůh stvořil mnoho Adamů, určitě by se našli lidé, kteří by říkali: „Můj Adam byl mnohem významnější než tvůj.“
3. Bůh usoudil, že kdyby stvořil více Adamů, pohané by tvrdili, že je více Bohů než jeden. Tak Bůh stvořil jen jednoho muže, aby dokázal svou jedinečnost.

4. A Bůh chtěl ukázat budoucímu lidstvu krásu různorodosti, neboť přestože všichni lidé vzešli z jediného Adama, nenajdou se dva, kteří by byli naprosto stejní. A proto musí každý člověk respektovat svou jedinečnost a nedotknutelnost; a vpravdě musí každý člověk uznat: „Pán stvořil svět ve mně a pro mě; nechť nikdy neoslabím svou nesmrtelnost nějakou malicherností nebo pošetilou vášní.“

TALMUD TÓRA

Hebrejská škola v Americe.

Tato škola poskytovala každý den dvouhodinovou hebrejskou výuku, jakmile skončila výuka na obecné nebo střední škole, a kromě toho též v neděli dopoledne. Četní židovští studenti tak měli týdně o patnáct hodin výuky navíc.

* * *

Malý chlapec přišel domů z *Talmud Tóry*. „Copak jste se dneska učili?“ zeptal se ho otec.

„Víš, pan učitel nám vyprávěl tu historku, jak generál Mojžíš velel všem Židům na útěku z Egypta. Egyptané, kterým velel generál Faraó, jim byli v patách. Najednou bylo před Mojžíšem Rudé moře, a tak on hodil atomovou

bombu – prásk! – a moře se rozestoupilo, Židé prošli a všichni Egypťané se utopili.“

„Takhle vám to pan učitel vyprávěl?“

„Tati, kdybych ti řekl, jak nám to vyprávěl on, nebudeš mi věřit.“

TÓRA

Z hebrejštiny: učení, v jidiš: *tojre*.

Pentateuch, Pět knih Mojžíšových: Genesis, Exodus, Leviticus, Numeri a Deuteronomium.

* * *

Velkého učitele, rabína Hillela, největšího z farizeů, jednou popichoval pohan a žádal ho, aby vyjádřil celou *Tóru* jednou větou.

Hillel odpověděl: „Nedělej bližnímu, co sám nemáš rád. Zbytek jsou jen komentáře.“

TROMBENIK

Z polštiny: trumpeta, horna.

1. Chvastoun.
2. Nenasyta.
3. Lench, příživník.
4. Šarlatán, podvodník, snob.

At' se na to díváte z kterékoliv strany, *trombenik* není hoden chvály.

* * *

„Mně se tu nežije dobře,“ stěžoval si *trombenik*, „vystěhuju se do Ameriky.“

„A umíš anglicky?“

„Oui.“

„To je přece francouzsky!“

„Cože – tak francouzsky umím taky? To jsem ani netušil!“

V

VIC

Z německého *Witz*: vtíp.
Bonmot, duchaplnost, žert.

* * *

Graucho Marx (jeden ze slavných komiků – bratří Marxů) se hodlal přihlásit v přímořském městě Santa Monica v Kalifornii do tamního plážového klubu. Přítel ho však varoval, aby to nedělal, protože ten klub je silně antisemitský. Graucho Marx řekl: „Moje manželka není Židovka, myslíš, že tam dovolí klukovi, aby směl do moře aspoň po kolena?“

Z

ZKUS

Z hebrejštiny: právní nárok na majetek.

1. Původně nárok na majetek. Dědic uplatňuje *zkus* na dědictví.
2. Právo, resp. nárok na odměnu za mimořádný čin, či *micve*.
3. „Sud' každého člověka, ale měj na paměti jeho *zkus*,“ praví *Talmud*, což znamená: „Než někoho odsoudíš, uvažuj i o jeho nevině.“ To jest „pochybuj o jeho vině se *zkusem*“.

* * *

Výborný příklad pro termín *zkus*:

O Vysokých svátcích potkal rabín v hlubokém rozjímání cestou ze synagogy člena kongregace, který s nesmírnou chutí hryzal kuřecí stehno. V úleku na něho zavolal: „Zapomněl jsi, jaký je dnes den?“

„Vůbec ne.“

„Pak jsi zřejmě nemocný a lékař ti zakázal držet půst?“

„Kdepak, pane rabíne. Nejsem nemocný, cítím se skvěle.“

V tu chvíli zvedl rabín oči k nebi: „Ó, Pane, pohleď, jak zbožné jsou dítky Izraele! Tento člověk se raději vyznává ze svých hříchů, než by zalhal.“

Ž

ŽLUB

Snad ze slovenského slova znamenajícího hrubíán.

1. Necitelný, nezpůsobný člověk. „Chová se jak *žlub*.“
2. Neohrabaný člověk bez elegance.
3. Nedochůdče, křupan, vesnický balík. „Co můžete čekat od takového *žluba*?“

* * *

Na nástupiště železniční stanice vběhl udýchaný Žid, pot z něho lil, a křičel: „Zastavte! Zastavte ten vlak!“

Žlub se ho ptá: „Co se děje?“

„Zmeškal jsem vlak,“ nařiká Žid, „o mizerných dvacet vteřin!“

„No vidíte,“ povídá *žlub*, „a přitom vyvádíte, jako byste ho zmeškal nejmíň o hodinu!“